

Nyhetsbrev

Vi samarbetar med kommuner i Stockholms län och Region Stockholm

2022-09-28 | Årgång 9 | Nummer 9

[Läs brevet i webbläsare](#)

Hej!

Nu är det bara en knapp månad kvar till PKC-dagen den 27 oktober! Riktigt många är anmälda redan nu, men det finns plats för fler. Så anmäl dig om du inte har gjort det. I nyhetsbrevet lyfter vi fram en spännande del av dagen då SVT-reportern Anna Lindman intervjuar sportjournalisten Patrick Ekwall.

Många av oss på PKC hade möjlighet att få åka till den 7:e Nationella konferensen i palliativ vård i Göteborg häromveckan. Fantastisk konferens, många deltagare och spännande seminarier. Roligt att vara utställare och få berätta om PKC i Stockholm. Senare i Nyhetsbrevet så delar vi med oss av några korta referat från olika seminarier.

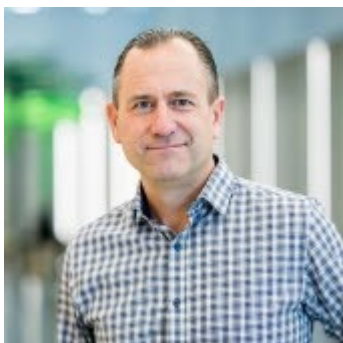
Vi är också mycket glada att kunna välkomna Norrtälje kommun in i PKC-samarbetet! Vi är mycket tacksamma för ert förtroende.

I detta Nyhetsbrev har Peter Strang skrivit en kunskapstext om *”Kan palliativ utbildning skapa bättre livskvalitet på boenden?”* Intressant och viktig läsning och värdefullt, inte minst för oss på PKC som satsar en hel del på denna viktiga målgrupp.

Till sist – ta del av ett digert utbildningsutbud under hösten och sprid gärna till andra.

Hoppas vi ses på PKC-dagen!

Bästa hälsningar,

Fredrik Sandlund
Verksamhetschef

Peter Strang
Professor, senior rådgivare

Kalendarium

Kommande utbildningar med platser kvar

Grundläggande cancervård

Anordnas i samarbete med Akademiskt primärvårdscentrum och Regionalt cancercentrum Stockholm Gotland

Palliativ vård – en introduktion

Föreläsare: Lilian Fransson, Zahra Ousi, PKC

KOL - teamarbete och behandlingsstrategier

För den basala hemsjukvården och hemrehab som arbetar på uppdrag av Region Stockholm

Måltider vid livshotande sjukdom – patienter, närstående och sjuksköterskors perspektiv

För den specialiserade palliativa vården som arbetar på uppdrag av Region Stockholm

PKC-dagen 2022

PKC:s årliga heldagskonferens om palliativ vård

Trygg när döden närmar sig

Anordnas i samarbete med Forum Carpe

Smärta hos äldre – fördjupningsutbildning för Palliativa ombud

Seminarium för palliativa ombud utbildade av PKC

Existentiell kris, coping och livskvalitet

Föreläsare: Lisa Sand, socionom och medicine doktor

Fatigue – att arbeta tillsammans med patienten i att hantera problem som kan uppstå i vardagen

För den basala hemsjukvården och hemrehab som arbetar på uppdrag av Region Stockholm

Utbildning av palliativa ombud

Föreläsare: Medarbetare PKC

Palliativ vård vid njursvikt

Föreläsare: Annika Alvelius, överläkare; Jennie Bergman, specialistsjuksköterska

Komplementär- och integrativ medicin i palliativ vård

Arrangeras i samarbete med Regionalt Cancercentrum Stockholm Gotland

Symptomkontroll i palliativ vård

Föreläsare: Linda Björkhem Bergman och Per Fürst, överläkare

De nödvändiga samtalen – läkare

Anordnas i samarbete med Palliativt utvecklingscentrum i Lund och RCC Stockholm Gotland

De nödvändiga samtalen – alla yrkesgrupper

Anordnas i samarbete med Palliativt utvecklingscentrum i Lund

Reflektionsledarutbildning

Utbilda reflektionsledare i din verksamhet

Tema Cancer bjuder in till gemensam workshop

Riktat sig till medarbetare och chefer inom Tema Cancer, den specialiserade palliativa vården (ASIH/SPSV) och akutsjukvården

Omvårdnad och behandling vid maligna tumörsår

Föreläsare: Susanne Dufva, specialistsjuksköterska, Sårcentrum, SÖS

Smärta hos äldre och vid demens

Digital föreläsning för basal hemsjukvård och hemrehab. I samarbete med Akademiskt primärvårdscentrum

Vågar vi tala om döden – får alla möjlighet att förstå och sörja?

Anordnas i samarbete med Forum Carpe

Tidigt palliativt förhållningssätt inom äldreomsorgen – hur gör man i praktiken?

Kostnadsfri heldag med aktuell praktisk kunskap

Ödem – att förebygga, identifiera och behandla

Riktat sig till den specialiserade palliativa vården som arbetar på uppdrag av Region Stockholm

**Det finns fortfarande tid att anmäla dig till
PKC-dagen den 27 oktober!**

Temat är "Närstående i palliativ vård"

Vi hoppas att du och dina kollegor kommer och vi ser fram emot att ses för att nätverka och lyssna på spännande föreläsare.

För medarbetare som arbetar på uppdrag av Region Stockholm och för medarbetare som arbetar i eller på uppdrag av kommuner i Stockholms län och som är medfinansierare till PKC så kostar dagen 400 kr/person. För övriga kostar det 1500 kr.

[Välkommen att anmäla dig via denna länk](#)

Anna Lindman och Patrick Ekwall talar om sorg och sårbarhet

Bland många spännande föreläsningar vill vi här lyfta fram en del av dagen som är ett samtal mellan SVT-journalisten Anna Lindman och sportjournalisten Patrick Ekwall som förlorade sin fru i cancer förra året och som också kommit ut med en bok om detta. Samtalet kommer kretsa kring upplevelsen av att bli beroende av vården, att känna sig utlämnad och sårbar mitt i all oro och sorg, Om hur det är att leva med sorg, hur man blir bemött och hur livet ändå måste gå vidare. Att vara i det värsta man kan tänka sig, hur hittar man styrkan att orka igenom det och vad man behöver från de människor man möter.

Ny medarbetare på PKC

Vår medarbetare Cecilia Högberg kommer från nu vara tjänstledig för en doktorandtjänst på Marie Cedersköld högskola. Grattis och lycka till Cecilia!

För att ersätta Cecilia så har vi glädjen att berätta att Kristina Zarins är anställd på PKC från slutet på november. Hon har en bred och värdefull kompetens som vi verkligen kommer ha nytta av i kommande satsningar. Inte minst i vårt kommande fokus på palliativ vård inom akutsjukvård och geriatrik. Här nedan presenterar Kristina sig själv. Välkommen Kristina!

Kristina Zarins

Hej!

Jag heter Kristina Zarins och är specialistsjuksköterska i palliativ vård. De senaste tre åren har jag arbetat som palliativ konsult inom akutsjukvården, vilket har gett mig en god inblick i utmaningarna men också möjligheterna att kunna bedriva god palliativ vård på sjukhus. Jag har även flera års erfarenhet av att arbeta inom specialiserad palliativ vård.

Det är med stor spänning och glädje jag ser fram emot att få ingå i teamet på PKC och tillsammans fortsätta utveckla den palliativa vården.

Referat från 7:e nationella konferensen i palliativ vård

Den 7:e Nationella konferensen i palliativ vård gick av stapeln den 5–7 september på Svenska Mässan i Göteborg. Ca 1 200 post-pandemiglada deltagare besökte mässan och minglade och tog del av ett brett utbud av föreläsningar. PKC var på plats i den välfyllda

utställningshallen och informerade om vår verksamhet och våra utbildningar.

På konferensen fick flera medarbetare från PKC bidra; Peter Strang, Ingeli Simmross, Caritha Klasson och Linda Björkhem Bergman höll uppskattade föreläsningar. Vi bidrog också med tre spännande postrar.

Nedan följer referat från några av föreläsningarna vi tog del av under konferensen.

Reflektioner efter abstrakt-session om skattningsinstrument i palliativ vård

Referat av Cecilia Högberg, vårdutvecklingsledare PKC

Under en fullspäckad abstrakt-session under den Nationella konferensen i palliativ vård 2022 fick vi åhörare ta del av färskta resultat av studier kring skattningsinstrument i palliativ vård. Vi fick lyssna till sju korta men innehållsrika presentationer av Margareta Eurenium om IPOS, Lisa Martinsson om IPOS-Dem, Sussi Tegenborg om Abbey Pain Scale, Sofia Andersson om PCSE, Johan Sundelöf om H.O.P.E, Lena Axelsson om QOLLTI-F och Maria Norinder om Ditt behov av stöd. Sessionen avslutades med en paneldiskussion kring om användande av skattningsinstrument kan vara ett sätt att arbeta personcentrerat. Under diskussionen belystes flera bra tankar och synpunkter. Panelen diskuterade bland annat att det behövs både struktur och fingertoppskänsla i personcentrerad vård. Det konstaterades även att om vi förlitar oss på spontanitet finns risken att svåra samtal inte blir av och att skattningsinstrument kan hjälpa oss att ta första steget till svåra samtal.

Det här var en spännande session att lyssna till och det står klart att det pågår mycket forskning kring olika skattningsinstrument i palliativ vård. En reflektion efter sessionen är att det inte behöver finnas någon motsättning mellan standardiserade instrument och ett personcentrerat palliativ förhållningssätt. Detta under förutsättning att skattningsinstrument implementeras väl på arbetsplatsen och med fördel används som ett samtalsunderlag mellan vårdpersonal och patient.

Nationellt vårdprogram i palliativ vård berör hela det palliativa förloppet

Referat av Ingeli Simmross, vårdutvecklingsledare PKC

”Vet du och dina kollegor hur enkelt det är att ta del av Nationellt vårdprogram i palliativ vård på Regionalt Cancercentrum Stockholm Gotlands hemsida?” Den frågan

fick vi deltagare vid Nationella konferensen i Palliativ vård, och många fick sig nog en tankeställare. Hur är det egentligen med den saken?

Uppmaningen till oss deltagare var att informera våra kollegor om hur enkelt och smidigt det faktiskt är att det aktuella kunskapsläget om palliativ vård finns samlat i Nationellt vårdprogram i palliativ vård. Vi fick också veta att Nationellt vårdprogram i palliativ vård uppdateras kontinuerligt av oss som arbetar i vården – via remisser.

Vad är Nationellt vårdprogram i palliativ vård och varför är det viktigt?

Det är ett kunskapsdokument som sammanfattar vad vi vet om palliativ vård, hur vi arbetar, och hur vi bör arbeta, och utgör en bra utgångspunkt för fortsatt arbete och verksamhetsutveckling.

Det första nationella vårdprogrammet i palliativ vård utkom 2012 och har kontinuerligt uppdaterats. En förändring som skett sedan starten är att hela det palliativa vårdförloppet nu tas upp – inte enbart livets slutskede. Många kapitel, som till exempel de som berör samtalens betydelse, psykosocialt stöd, omvårdnad, onkologiska överväganden, multisjuka äldre och den palliativa vårdens organisation och dimensionering, är nyskrivna eller kraftigt omarbetade.

Under 2023 planeras följande uppdateringar av Nationellt vårdprogram palliativ vård:

- Definitioner av palliativ vård
- Definition av Hospice
- Samtal vid allvarlig sjukdom
- Personcentrerad palliativ vård
- Kulturkunskap
- Njursvikt
- Efter dödsfall.

Vi alla välkomnas att höra av oss med idéer till rccnorr.nvp@regionvasterbotten.se

Användbara länkar:

- [Regionalt Cancercentrum Stockholm Gotland](#)
- [Omvårdnadsåtgärder i palliativ vård](#)

Referat från föreläsning om komplementär och integrativ medicin

Referat av Caritha Klasson, vårdutvecklingsledare PKC

Katrin Wode, specialist i onkologi och palliativ medicin, och Johanna Hök, leg. apotekare, föreläste om hur vi kan möta patienters behov inom palliativ vård.

Komplementär- och alternativmedicin (KAM) är ett samlingsnamn för olika metoder som oftast inte tillämpas eller finns tillgängliga inom sjukvården. Metoderna kan beröra kropp- och själterapi eller naturpreparat. Benämningen alternativmedicin tillämpas där patienten själv väljer behandlingsmetod istället för den vård som erbjuds, medan komplementärmedicin används parallellt med konventionell sjukvård.

Forskning har visat att användningen av KAM ökat, där mer än hälften av patienter med bröst- eller lungcancer tillämpar alternativa metoder i kombination med traditionell behandling. Bakomliggande motiv kan röra faktorer som att kunna påverka cancer, minska biverkningar, emotionellt välmående och att stärka kroppens motståndskraft, men är även kopplat till hopp och självbestämmande. Vidare har studier visat att patienter ofta inte berättar för sjukvården om samtidig alternativbehandling av rädsla för negativt bemötande. Ofta saknas kunskap om KAM hos sjukvårdspersonal samtidigt som patienter uppger ett behov av att få samtala med sjukvårdspersonal om detta.

Diskrepansen mellan patienters användning och bristande kunskap hos

sjukvårdspersonal visar på att behovet av ny kunskap är stort. Biverkningar och interaktioner underrapporteras samtidigt som flera alternativa metoder inte är vetenskapligt testade eller förenade med svaga evidens.

Socialstyrelsens utredning *Komplementär och alternativ medicin och vård – säkerhet, kunskap, dialog*; SOU 2019:15, kom fram till att utbildning om KAM bör införas på vissa vårdutbildningar, att allmänhetens tillgång till obunden, objektiv information behöver förbättras, samt gav förslag på en ny lagstiftning rörande KAM, för säkrare tillämpning.

Tips!

Miss inte att vi på PKC anordnar en heldag om *Komplementär och integrativ vård i palliativ vård*, den 29 november.

[Läs mer och anmäl dig här](#)

”Vi måste begripa demenssjukdomen för att lyckas med palliationen”

Referat av Lilian Fransson, vårdutvecklingsledare PKC

”Vi måste begripa demenssjukdomen för att lyckas med palliationen.” Så sammanfattade läkaren Johan Sundelöf sin föreläsning om Palliativ vård vid specifika diagnosgrupper under konferensens första dag.

Hur ska vi då göra, vi som vårdar, för att lyckas med palliationen?

Det första Johan tog upp som en nödvändig väg att gå är att lyfta in *samtalet* som verktyg i vården, ”*vi talar för lite om att demenssjukdom leder till döden!*”

Vidare krävs förstas *kunskap*. Johan tror att vi framöver kan komma att tala om ”hjärnsvikt” i stället för ”demenssjukdom”. Precis som hjärtat behöver hjärnans sjukdomar behandlas och vårdas utifrån respektive sjukdomstillstånd och symtombild. För att ge rätt vård vid rätt tillfälle behöver vi kunskap om de övergripande sjukdomsfaser en person med demenssjukdom genomgår, förstå att de symtom personen uppvisar är direkt korrelerade med de neurodegenerativa nedsättningarna i hjärnan. Vi som vårdar behöver kunskap om BPSD (Beteendemässiga och psykiska symtom vid demenssjukdom) och känna till att i vården av demenssjuka så är *bemötandet* avgörande för hur vi lyckas.

Som en hjälp i att få syn på var i sjukdomsförloppet vår patient befinner sig kan vi ställa oss frågan ”Hur såg det ut för ett år sedan?” *Prognostiska verktyg* finns också till vår hjälp. FAST-skalan kan till exempel ge stöd i att identifiera sen palliativ fas.

När det gäller de etiska frågeställningarna som kantar demenssjukdomarna kan vi ta stöd i frågan ”för vems skull?” när vi planerar våra insatser och åtgärder.

När jag lämnar föreläsningssalen bär jag särskilt med mig en påminnelse från Johan: ”*En person med demenssjukdom, även i ett sent palliativt skede, har kvar förmågan att uppleva lugn och ro inombords*”. Med samtal, kunskap och rätt bemötande kan vi nå dit!

En heldag om tidigt palliativt

förhållningssätt inom äldreomsorgen

Heldag
14 dec
Kl. 08:30 – 15:30

Plats:
Konferenslokal 7A Odenplan
Norrtullsgatan 6
113 29 Stockholm

PKC anordnar en heldag fylld med aktuell kunskap om hur man praktiskt kan arbeta med ett tidigt palliativt förhållningssätt. Föreläsare gör bland annat Ida Goliath från Stiftelsen Äldrecentrum, och Anette Duarte från Palliativt utvecklingscentrum i Region Skåne.

[Läs mer och anmäl dig](#)

Platser kvar på den uppskattade kursen Grundläggande Cancervård!

Kursen anordnas digitalt och är ett samarbete mellan PKC, RCC Stockholm Gotland och APC (Akademiskt primärvårdscentrum).

De aktuella kursdatumen är 11, 19, 25 oktober 2022.

Kursen omfattar hela cancerprocessen med vanliga alarmsymtom och de vanligaste behandlingsmetoderna med biverkningar och komplikationer. Rehabilitering och palliativ vård som en del av cancerprocessen tas även upp med utgångspunkt från en helhetssyn på människan. Kursen berör också hur närstående påverkas när en person drabbas av cancer.

Här några kommentarer från deltagarna på kursen i våras:

"Bra indelning av ämnen på det olika dagarna, det var en röd tråd genom hela dagen."

"Det bästa på kursen var att man fick fråga föreläsarna frågor."

"Jag är väldigt glad över att jag fick delta i kursen. Jag kommer absolut att rekommendera kursen till andra."

[Läs mer och anmäl dig här](#)

Kursen Grundläggande cancervård är ett samarbetsprojekt mellan Akademiskt primärvårdscentrum, Regionalt cancercentrum Stockholm Gotland och Palliativt kunskapscentrum i Stockholms län. Dessa verksamheter bidrar gemensamt med resurser, och förbereder och genomför kursen tillsammans.

Välkomna, Norrtälje kommun!

NORRTÄLJE
KOMMUN

Vi har glädjen att meddela att från den 1 september 2022 är Norrtälje kommun med i PKC-samarbetet. Stort tack för ert förtroende! Vi hoppas se många av er på våra utbildningar framöver!

Värdefulla fysiska PO-dagar genomförda!

Ett stort tack till alla ni 250 stycken Palliativa ombud från kommuner som kunde vara med på våra PO-dagar den 9 och 14 december!

Temat var Ensamhet och gemenskap. Tack för ert engagemang och vilja att utveckla den

palliativa vården!

[Läs gärna ett referat av dagen här](#)

Fördjupningsutbildning om Smärta hos äldre för vara palliativa ombud

Visst har du sett att vi på vår hemsida nu har en egen sida specifikt för våra Palliativa ombud? Du hittar den på pkc.regionstockholm.se/material-po

Här kan du bland annat läsa om vår fördjupningsutbildning om Smärta hos äldre för alla ombud. Det är en digital utbildningsdag som äger rum den 8 november.

[Läs mer om fördjupningsutbildningen här](#)

Webbutbildningen *Palliativ vård inom hemtjänsten* nu öppen för alla!

Vår hemtjänst-webbutbildning släpper vi nu fritt för alla! Ingen inloggning krävs, det är bara att köra i gång. Vi rekommenderar att du genomför webbutbildningen tillsammans med dina kollegor, men den går också att genomföra individuellt. Se en liten reklamfilm om vår webbutbildning via länken nedan.

[Se reklamfilmen och läs mer om webbutbildningen här!](#)

Digitala utbildningar för den basala hemsjukvården och hemrehabiliteringen

Målgruppen är medarbetare inom hemsjukvård och hemrehab på uppdrag av

Region Stockholm.

I samarbete med Akademiskt primärvårdscentrum erbjuder vi ett antal digitala utbildningar för ovanstående målgrupp. Efter ett par pilotutbildningar under våren går vi nu vidare i våra ambitioner att nå medarbetare inom primärvården.

- **13 oktober kl. 14.30–15.30**

KOL – teamarbete och behandlingsstrategier

Föreläsare: Eva Wallenius, leg. specialistsjuksköterska, Capio ASIH Dalen

[Läs mer och anmäl dig](#)

- **17 november kl. 14.30–15.30**

Fatigue – att arbeta tillsammans med patienten i att hantera problem som kan uppstå i vardagen

Föreläsare: Hanna Rönqvist, leg. arbetsterapeut, Centrum för cancerrehabilitering

[Läs mer och anmäl dig](#)

- **8 december kl. 14.30–15.30**

Smärta hos äldre och vid demens

Föreläsare: Professor Peter Strang

[Läs mer och anmäl dig](#)

Digitala grundutbildningar i palliativ vård

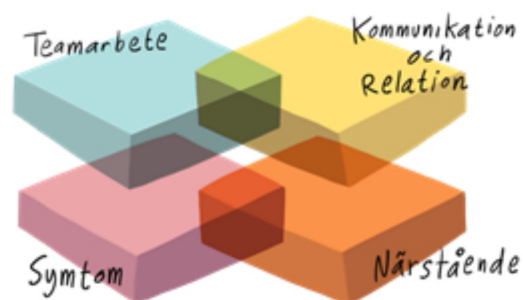
Utbildningar anpassade för medarbetare med lite mindre erfarenhet av arbete med palliativ vård.

12 oktober: Palliativ vård – en introduktion

[Läs mer och anmäl dig](#)

30 november: Symtomkontroll i palliativ vård

[Läs mer och anmäl dig](#)

Palliativ onkologi och palliativ vård – hur hänger det ihop?

Professor Peter Strang, senior rådgivare på PKC, har blivit invald som Fellow i *European Academy of Cancer Sciences (EACS)*, ett europeiskt forum med oberoende experter inom alla delar av cancersjukvården, inklusive den palliativa vården.

Som nybliven Fellow har han blivit ombedd att skriva en så kallad "position paper", dvs. en artikel som redogör för kunskapsläget inom cancervården och forskningen, med fokus på palliativ onkologi och palliativ vård. Artikeln handlar framför allt om det ändrade panoramat, där tidigare obotlig cancer numera kan botas i vissa fall, om nya immunoterapier som kommer att påverka både prognos och planering av den palliativa vården, och om vikten av tidig integrering av cancervården och den palliativa vården. Aspekter som geriatrisk onkologi och frailty (skörhet), kakexi, nutrition och vikten av PROMs (Patient Reported Outcomes) diskuteras.

Artikeln kommer att vara Lead Article (huvudtema) i oktobernumret av *Molecular Oncology*. Artikeln i form av "early view" hittar du via länken nedan.

[Läs artikeln](#)

Kan palliativ utbildning skapa bättre livskvalitet på boenden?

Referat av Peter Strang, professor, senior rådgivare

Referat av: Walther W. et al.: Providing palliative care for residents in LTC facilities: an analysis of routine data of LTC facilities in Lower Saxony, Germany. *BMC Palliative Care* (2022) 21:111. [Till artikeln](#)

I en journalstudie av Wenke Walther och medarbetare som omfattade 363 dödsfall på sjukhem i Tyskland under 2019, kunde man se ett statistiskt samband mellan utbildning av vårdnära personal i palliativa frågor (40 timmars utbildning) och kvalitetsindikatorer som fler brytpunktsliknande samtal (Advance Care Planning, APC), oftare kontakt med den specialiserade palliativa vården när det behövdes och inte minst – lägre behov av att skicka in boenden till akutsjukhus i döendefasen. Studien är relativt liten och har metodologiska svagheter men visar ändå på att palliativ utbildning kan göra skillnad.

Bakgrund

Med en åldrande befolkning kommer allt fler dödsfall att ske i särskilda boenden (i utländska studier "long term care facilities" eller "nursing homes"). I Sverige genomfördes ÄDEL-reformen 1992 som innebar att man överförde mycket av den verksamhet som varit landstingens ansvar ("långvården") till kommunerna och man betonade att det var fråga om boenden med stort fokus på de sociala aspekterna. Med åren har SÄBO fått ta emot allt sjukare personer med stora vårdbehov, därför ser utmaningarna numera annorlunda ut. Idag sker över 40% av alla dödsfall på SÄBO, därför behövs ett palliativt förhållningssätt.

Den tyska journalstudien

I studien av Wenke Walther och medarbetare som jag refererar till, ville man i all enkelhet

veta hur vården av döende personer på boenden ser ut och om man har palliativ kunskap och genomtänkta strategier. Man gjorde en retrospektiv enkät som fylldes i av ansvariga på några boenden i Tyskland och fick data kring 363 personer som avled 2019, dvs innan pandemin.

Uppgifterna hämtades från omvårdnadsjournaler och handlade både om strukturmått, dvs. hur verksamheten fungerar till exempel när det gäller remisser och väntetider, men också mer konkreta mått, till exempel i vilken mån man tillkallar specialiserad palliativ expertis när det behövs och i vilken mån man behöver skicka in döende personer till sjukhuset för att resurserna inte räcker till på boendet. I korthet fann man att:

- 45% hade behövt läggas in på sjukhus åtminstone en gång under livets sista 6 månader.
- 19% avled på sjukhus efter att blivit inskickade akut.
- 46% hade erbjudits APC (ungefär brytpunktssamtal/ framtidssamtal) men av de som fått erbjudandet hade drygt en tredjedel tackat nej till samtalet.
- Skrivna direktiv om patientens önskemål inför livets slut fanns i 45% av fallen.
- Endast i ett fåtal fall hade man konsulterat specialister i palliativ vård, men när det skedde, var det ofta för personer som hade svår cancer som huvuddiagnos.

Man jämförde de boenden som hade vårdnära personal som fått palliativ grundutbildning med boenden där sådan kompetens saknades och såg att om personalen hade palliativ grundutbildning, var det mer troligt att man erbjöd brytpunktssamtal, mer troligt att man konsulterade den specialiserade palliativa vården vid behov och mindre sannolikt att man behövde skicka akut döende personer till sjukhuset.

”På boenden där vårdnära personal hade palliativ grundutbildning blev kvaliteten bättre”

Diskussion

Det här är en liten studie och har metodmässiga svagheter, men studien ger i alla fall underlag för hypoteser: Det förefaller som om en grundläggande utbildning i palliativ vård/ palliativ omvårdnad för vårdnära personal gör skillnad i vården. I den här regionen i Tyskland var utbildningen som infördes på 40 timmar. Vi inom PKC utbildar Palliativa Ombud (PO) inom kommunen, en utbildning som är på tre dagar men där deltagarna också erbjuds ytterligare utbildning i form av vårt stora utbud av utbildningsvideor, webbutbildningar och årliga PO dagar där man får påfyllning av kunskap. Det är glädjande att det redan finns fler än 1000 palliativa ombud i våra kommuner och allt fler vill gå PO-utbildningen!

En detalj som jag reagerade på var andelen som erbjudits ACP samtal (ungefär som brytpunktssamtal): erbjudandet hade bara gått till 46% och av de som blivit erbjudna, var det drygt en tredjedel som tackade nej. Kanske vi i Sverige inte behöver skämmas över hur många som erbjuds brytpunktssamtal, om man jämför med utlandet? En viktig iakttagelse är också att ett erbjudande om samtal ska vara ett erbjudande, inte ett tvång. Brytpunktssamtal är till stor nytta för majoriteten av personer som befinner sig i livets slutskede, men man ska också ha rätt att tacka nej. Vi människor har olika starka psykologiska försvar och det finns en grupp personer som innerst inne vet att de har kort tid kvar att leva, men de orkar inte prata om det för stunden. Därför är det viktigt både att erbjuda samtal, men också respektera de personer som tackar nej till erbjudandet.

”Det förefaller som om en grundläggande utbildning i palliativ vård/palliativ omvårdnad för vårdnära personal gör skillnad i vården”

Referenser

Walther W. et al.: **Providing palliative care for residents in LTC facilities: an**

Palliativt kunskapscentrum i Stockholms län samfinansieras av Region Stockholm samt kommunerna Danderyd, Ekerö, Haninge, Huddinge, Järfälla, Lidingö, Nacka, Norrtälje, Nykvarn, Salem, Sigtuna, Sollentuna, Solna, Stockholms stad, Sundbybergs stad, Södertälje, Tyresö, Upplands-Bro, Vallentuna, Vaxholm, Värmdö och Österåker.

Läs mer om oss på: pkc.regionstockholm.se

Kontakt: pkc.siso@regionstockholm.se

Foto: Yanan Li (om ej annat anges)

Följ oss på Facebook och Instagram

[Tipsa en vän](#)

Dela utskicket:

[Avregistrera dig från nyhetsbrevet](#)

Palliativt kunskapscentrum
REGION STOCKHOLM